

บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียน
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว

THE ROLES OF STUDENT LIBRARIANS IN THE OPERATIONS OF SCHOOL
LIBRARY: A CASE STUDY OF THE SCHOOLS UNDER SAKAEO PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

ศศินันท์ เศรษฐวัฒนบดี¹ มนต์รี ชินสมบุญ² มนัส สายเสมา³ อรรถพร ธนุเพ็ชร⁴ เอก ศรีเชลียง⁵
และวรรณิสา หนูช่วย⁶

Sasinan Setthawatbodee¹ Montree Chinsomboon² Manas Saisema³ Athaporn Thanupetch⁴
Aek Sichaliang⁵ and Wannisa Noochuai⁶

¹⁻⁶คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹⁻⁶Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the
Royal Patronage Pathum Thani Province

E-mail: sasinan@vru.ac.th

Received:	April 4, 2023
Revised:	September 30, 2023
Accepted:	October 14, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน 2) ศึกษาทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน และ 3) ศึกษาปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ยุวบรรณารักษ์ ในโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว จำนวน 103 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีบทบาทในการให้บริการยืมคืนอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนักเรียนมีทักษะในการให้บริการยืมคืนอยู่ในระดับมากและ 3) ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนไม่มีเวลามาทำงานในห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ

ยุวบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the roles of student librarians in the operation of school library 2) study the skills of student librarians in the operation of school library. And 3) study the problems of student librarian in the operation of school library. The sample of the research consisted of 103 student librarians in the schools under Sakaeo Provincial Administrative Organization. The sample size was determined by using Krejcie & Morgan Table and multi-stage random sampling. The research tools were questionnaires. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: 1) the overall roles of student librarians in the operation of school library were at a moderate level. the students' roles in providing circulation services were at a high level, 2) the overall skills of student librarians in the operation of school library were at a moderate level. the students' skills in providing circulation services were at a high level, and 3) the overall problems of student librarians in the operation of school library were at a moderate level. The problem of students had no free time to work in school library were at a moderate level.

Keywords

Student Librarians, School Library, The Operations of School Library

ความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึง ความสำคัญของการส่งเสริม การอ่านซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การที่สถานศึกษาจะสร้างนิสัยรักการอ่าน และการค้นคว้าใฝ่หาความรู้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนย่อมต้องอาศัยห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งพัฒนา ห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้หลักของโรงเรียนและชุมชน (Office of the Basic Education Commission, 2013a) เพื่อเป็นการขับเคลื่อนงานห้องสมุดโรงเรียนให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อน การส่งเสริม การเรียนรู้ภาษาไทย การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ที่กำหนด เพราะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อนักเรียน (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2018) การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กนักเรียนเพราะ การอ่านหนังสือด้วยความเข้าใจจะสามารถเข้าถึงความรู้วิชาต่าง ๆ ทั้งหมด ความเข้าใจก็เป็นส่วน ที่สำคัญของการเรียนรู้ การทำให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาอ่านหนังสือได้ตั้งแต่เริ่มต้นเป็น

วิธีการที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าหากเด็กอ่านหนังสือไม่ออก หรืออ่านไม่ได้ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจะส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ และพัฒนาทักษะอื่นได้ยากจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ช้าหลังตามคนอื่นไม่ทัน เพราะเมื่อเด็กอ่านไม่ออกจะส่งผลให้เด็กเขียนไม่ได้ วิเคราะห์ไม่เป็น และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ นอกจากนี้ยังทำให้เด็กขาดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Setthawatbodee, chaisungnoen & Chinsomboon, 2017) ห้องสมุดโรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญที่สนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นหน่วยงานที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกชนิดทุกประเภท ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล สิ่งจำลอง และของตัวอย่าง ตลอดจนเอกสารประกอบหลักสูตร และมีการจัดไว้อย่างเป็นระบบอย่างเป็นมาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาใช้บริการ และตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนมาค้นคว้า และมาเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนถือว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียน เพราะการอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเองและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และยังก่อให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องมีลักษณะดังนี้ (1) เป็นกิจกรรมที่เร้าใจ นักเรียนที่เป็นเป้าหมายอาจเป็นคนเดียว หรือกลุ่มคน เพื่อทำให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์ หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าควรอ่าน (2) เป็นกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจ ให้นักเรียนที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุก โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน และยังทำให้นักเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนการอ่าน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ที่ในการอ่านหนังสือ (3) เป็นกิจกรรมที่กระตุ้น แนะนำ ให้อยากรู้อยากเห็น เรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากมองดูให้รู้รอบและรู้ลึกซึ้ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านเรื่องอื่นต่อไป มีจนทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน (4) สร้างบรรยากาศการอ่านขึ้นในห้องสมุดโรงเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2018) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนในโรงเรียนสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น หนุนยอยอดนักฟัง การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ คุณหมอหนังสือ พี่ช่วยน้องอ่าน การเล่นเกมเกี่ยวกับหนังสือ ตลอดจนกิจกรรมยุวบรรณารักษ์

กิจกรรมยุวบรรณารักษ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้หน้าที่ของบรรณารักษ์ รู้จักปฏิบัติงานด้านการให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นที่มาใช้ห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงการเป็นผู้มีจิตสาธารณะ เพราะเป็นผู้ที่มีความเสียสละต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือครูบรรณารักษ์ทุกช่วงเวลาพัก หรือในเวลาเข้าก่อนเข้าเรียน หรือหลังเลิกเรียน กิจกรรมยุวบรรณารักษ์เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ดังนี้ (Yuwawittaya Kindergarten School, 2018) (1) เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน (2) เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (3) เพื่อให้นักเรียนมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน (4) เพื่อสร้างให้นักเรียนมีจิตอาสาสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนี้กิจกรรมยุวบรรณารักษ์ยังช่วยแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรห้องสมุดได้ (Payakachon, 2017) และงานวิจัยของ

เด่นกวี ศรีอ่อนจันทร์ ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนดอนจานวิทยาคม อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ Sri On Chan (2012) พบว่า นักเรียนสามารถช่วยเหลืองานห้องสมุดสามารถแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในด้านการให้บริการยืม-คืนหนังสือ ทำหน้าที่ในการจัดเก็บหนังสือขึ้นชั้น ช่วยงานการจัดป้ายนิเทศ ช่วยงานตกแต่งห้องสมุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตภาส สงสุรพันธุ์ ประภาส พาวินันท์ พิมลพรรณ เรพเพอร์ ประเสริฐวงศ์ และ ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม (Songsurapun, Pawinun, Rapper Prasertwong and setthawatbodee, 2018) ยุวบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนในช่วงพักกลางวัน และช่วยงาน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดจะมอบหมายให้ยุวบรรณารักษ์ช่วยจัดชั้นหนังสือ รองลงมา คือ การจัดโต๊ะเก้าอี้และทำความสะอาดห้องสมุดการชักชวนให้เพื่อนเข้ามาใช้ห้องสมุด การให้บริการยืม-คืนหนังสือ การจัดบอร์ดความรู้ การช่วยสำรวจหนังสือของห้องสมุด การจัดตกแต่งห้องสมุดให้สวยงาม และการส่งเสริมการอ่าน ตามลำดับ

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่เกี่ยวกับบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเพื่อนำไปจัดทำหลักสูตร หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมยุวบรรณารักษ์ให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ยุวบรรณารักษ์ ต้องมีบทบาทหน้าที่อะไร มีทักษะอย่างไร และมีปัญหาอะไรบ้างในการปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน
- 2) เพื่อศึกษาทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ยุวบรรณารักษ์ของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว จำนวน 11 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการอบรมยุวบรรณารักษ์ส่งเสริมการอ่านกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 21-22 กุมภาพันธ์ 2566 ณ หอสมุดจังหวัดสระแก้ว จำนวน 140 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ยุวบรรณารักษ์ ในโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วที่เข้าร่วมโครงการอบรมยุวบรรณารักษ์ส่งเสริมการอ่านกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 21-22 กุมภาพันธ์ 2566 ณ หอสมุดจังหวัดสระแก้ว จำนวน 103 คน ได้มาจากการซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน

(Krejcie & Morgan, 1970) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นตอนแรก จะสุ่มโดยการแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขั้นตอนที่สองสุ่มแบบแบ่งชั้นเรียน และขั้นตอนที่สามใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเรื่องบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นมาเอง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – List)

ตอนที่ 2 บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะยุวบรรณารักษ์ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับยุวบรรณารักษ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์ (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) เมื่อทำการทดสอบแล้วมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย และไปเก็บข้อมูลวิจัยด้วยตนเอง

2. คณะผู้วิจัยเดินทางไปสถานที่อบรมโครงการยุวบรรณารักษ์ ที่หอสมุดจังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 21-22 และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตแจกแบบสอบถาม เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ดำเนินโครงการจะทำการแจกแบบสอบถามให้กับยุวบรรณารักษ์ที่เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 103 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปนำมาหาค่าความถี่ และร้อยละ สรุปในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลตอนที่ 2-3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) สรุปในรูปตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ช่วง (Vongvanich, 2007) โดยมีการแปลความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับคำถามมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับคำถามระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับคำถามปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับคำถามน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยกับคำถามน้อยที่สุด

3. ข้อมูลตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะยุวบรรณารักษ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์แล้วสรุปเนื้อหาออกมาเป็นประเด็นและจำแนกข้อมูลไว้เป็นประเภทที่สอดคล้องกับประเด็นคำถาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนปรากฏดังแสดงไว้ใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงาน ห้องสมุดโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านการดูแลอาคารสถานที่ของห้องสมุดโรงเรียน	3.28	0.87	ปานกลาง
2. ด้านงานบริการของห้องสมุดโรงเรียน	3.37	0.68	ปานกลาง
3. ด้านงานเทคนิคของห้องสมุดโรงเรียน	3.37	0.76	ปานกลาง
4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด โรงเรียน	3.68	1.00	มาก
5. ภาพรวม	3.43	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43, SD=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68, SD=1.00) เพียงด้านเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนปรากฏดังแสดงไว้ใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

ทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับทักษะในการดำเนินงาน
1. ด้านการดูแลอาคารสถานที่ของห้องสมุดโรงเรียน	3.39	0.77	ปานกลาง
2. ด้านงานบริการของห้องสมุดโรงเรียน	3.46	0.80	ปานกลาง
3. ด้านงานเทคนิคของห้องสมุดโรงเรียน	3.32	0.79	ปานกลาง
4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน	3.67	1.00	มาก
5. ภาพรวม	3.46	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.46, SD=0.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทักษะด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, SD=1.00) เพียงด้านเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนปรากฏดังแสดงไว้ใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
1. ไม่มีเวลามาทำงานในห้องสมุด	3.01	0.96	ปานกลาง
2. รูปแบบกิจกรรมยุวบรรณารักษ์ไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน	2.76	1.10	ปานกลาง
3. ไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของยุวบรรณารักษ์	2.37	1.05	น้อย
4. ขาดทักษะที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของยุวบรรณารักษ์	2.35	1.17	น้อย
5. การให้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด	2.45	1.05	น้อย
6. การดำเนินงานเทคนิคของห้องสมุด	2.29	1.12	น้อย
7. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด	2.31	1.3	น้อย
8. ภาพรวม	2.50	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.50, SD=0.90) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียงสองข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาเกี่ยวกับเวลาการทำงานในห้องสมุด นอกนั้น มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

4. แนวทางส่งเสริมและพัฒนาทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

4.1 ให้ห้องสมุดโรงเรียนจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับยุวบรรณารักษ์ทุกคนก่อนปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน

4.2 ให้ห้องการบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วดำเนินการจัดการอบรมให้ยุวบรรณารักษ์อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43, SD=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68, SD=1.00) เพียงด้านเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากยุวบรรณารักษ์ ซึ่งเป็นนักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมและช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนในช่วงเข้าก่อนเข้าชั้นเรียน ช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน ดังนั้น จึงส่งผลให้ยุวบรรณารักษ์ได้ทำบทบาทในการดำเนินงานห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตภาส สงสุรพันธุ์ ประภาส พาวินันท์ พิมลพรรณ เรพเพอร์ ประเสริฐวงศ์ และศศิรินทร์ เศรษฐวัฒน์บดี ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม (Songsurapun, Pawinun, Rapper Prasertwong and setthawatbodee, 2018) ที่พบว่า ยุวบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนในช่วงพักกลางวัน และช่วยงาน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดจะมอบหมายให้ยุวบรรณารักษ์ช่วยจัดชั้นหนังสือ รองลงมา คือ การจัดโต๊ะเก้าอี้และทำความสะอาดห้องสมุด การชักชวนให้เพื่อนเข้ามาใช้ห้องสมุด การให้บริการยืม-คืนหนังสือ การจัดบอร์ดความรู้ การช่วยสำรวจหนังสือของห้องสมุด การจัดตกแต่งห้องสมุดให้สวยงาม และการส่งเสริมการอ่าน ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.46, SD=0.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทักษะด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, SD=1.00) เพียงด้านเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากทุกโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมยุวบรรณารักษ์ส่งเสริมการอ่านอันเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อนุมัติให้กิจกรรมการแข่งขันยุวบรรณารักษ์ส่งเสริมการอ่าน

เป็นกิจกรรมหนึ่งในการศิลปหัตถกรรมนักเรียน และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการแข่งขัน ยุวบรรณารักษ์ (Office of the Basic Education Commission, 2013b) ดังนั้นโรงเรียนทุกโรงเรียน จึงเสริมทักษะของยุวบรรณารักษ์ในด้านการส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนเพราะต้องนำทักษะดังกล่าว ไปประกวดแข่งขันในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนในระดับเขต และระดับชาติ และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยด้านส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน ที่พบว่า แนวทางในการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด โรงเรียนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นหัวใจสำคัญที่บ่งชี้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนในการ ดำเนินงาน (Pitithanabodee, 2021)

3. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.50, SD=0.90) อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนี้ต้องผ่านการคัดเลือกเข้ามาดำเนินกิจกรรม และเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ สูง ที่มีจิตอาสาเข้ามาช่วยงานครู และทำงานแบ่งเบาภาระงานครูในงานง่าย ๆ และทำงานตามคำสั่ง ของครูบรรณารักษ์ (Department of Academic Affairs, 2000) ดังนั้นจึงทำให้ยุวบรรณารักษ์ที่มา ทำงานในห้องสมุดมีปัญหาในการปฏิบัติงานน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนันธร อุ่นจันท์ ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (Aunjanthee, 2019) ที่พบว่ากิจกรรม ยุวบรรณารักษ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ หน้าที่ของบรรณารักษ์ คอยบริการ และอำนวยความสะดวกในการใช้ห้องสมุดให้กับเพื่อน ๆ กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงถึง ความเป็นผู้มีจิตสาธารณะและเสียสละ มีการเปิดรับสมัครผู้ที่จะเป็นยุวบรรณารักษ์ มีการคัดเลือก ทำความเข้าใจและกำหนด หน้าที่รับผิดชอบ ยุวบรรณารักษ์คอยช่วยเหลือคุณครูทุกช่วงพัก หรือบางครั้งในช่วงเช้าและเย็นจากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมายุวบรรณารักษ์ทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 ห้องสมุดโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบทบาท และทักษะของยุวบรรณารักษ์ ในด้านอื่น ๆ ทุกภาคการศึกษา

1.2 ห้องสมุดโรงเรียนจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับยุวบรรณารักษ์ทุกคนก่อน ปฏิบัติงานในแต่ละภาคการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมและการพัฒนายุวบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อช่วยงานห้องสมุดของโรงเรียน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเสริมทักษะของยุวบรรณารักษ์เพื่อจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน

References

- Aunjanthee, C. (2019). **kānphatthana laksū fuk ‘oprom yuwa bannārak samrap nakriān radap chan matthayommasuksā sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā khēt yīsipsōng** [Development of Student Librarian Training Curriculum for Secondary School Students under the Secondary Educational Service Area Office 22]. Master’s thesis. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2018). **khūmū kāndamnoēn ngān kitṭhakam khrōngkān songsoēm nisai rak kān ‘ān læ kānphatthana hōṅgsamut prācham pīngoppamān sōṅphanhārōihoksip‘et** [Operation manual Activities for the promotion of reading habits and development of libraries fiscal year 2018]. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York: Harper Collins.
- Department of Academic Affairs. (2000). **khūmū kāndamnoēn ngān hōṅgsamut rōngriān radap prathom suksā** [Operating manual for elementary school libraries]. Bangkok: Department of Academic Affairs.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3), 607-610.
- Office of the Basic Education Commission. (2013a). **kēn kān khāēngkhan yuwa bannārak songsoēm kān ‘ān** [Youth Competition Criteria Librarians promote reading]. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Basic Education Commission. (2013b). **māt thān hōṅgsamut rōngriān** [school library standards]. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Payakachon, K. (2017). **kānbōrihān ṭhatkān hōṅgsamut rōngriān** [School library management]. Retrieved from <https://www.wachum.com/dewey/000/schl1.com>
- Pitithanabodee, N. (2021). **kānwichai dān kān songsoēm kān ‘ān nai hōṅgsamut rōngriān** [Research on The Promotion of Reading in School Library]. **Reading Journal Thailand Reading Association**. 25(2), 85-95.
- Setthawatbodee, S., Chaisungnoen, C. & Chinsomboon, M. (2017). **botbāt khōṅg phūpōkhrōṅg nai kān songsoēm watthanatham kān ‘ān hai kap dek nakriān chan prathomsuksā nai khēt phāk klāṅ phūā sāṅg thaksa kānriānrū talōṭ chīwīt** [The Role of Parents in Promoting Reading Culture to Primary Students

- in Central Region of Thailand for Building Lifelong Learning Skills]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**. 11(2), 156-168.
- Songsurapun, k., Pawinun, P., Rapper Prasertwong, P. & Setthawatbodee, S. (2018). *kānmī sūānrūām khōng yuwa bannārak nai kāndamnoēn ngān hōngsamut rōngriān radap matthayommasuksā nai chāngwat Nakhōn Pathom* [Participation of Student Library Assistant in the Secondary Schools in Nakhon Pathom]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 11(1), 103-119. Retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/118387/90810>
- Sri On Chan, D. (2012). *kānphatthana kāndamnoēn ngān hōngsamut rōngriān dōn chān witthayākhom ‘amphōē dōn chān chāngwat Kalāsin* [Operational Development of Don Chan Wittayakhom School Library, Don Chan District, Kalasin Province]. Master’s thesis. Mahasarakham University.
- Vongvanich, S. (2007). **Needs assessment research**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Yuwawittaya Kindergarten School. (2018). *kitchakam nū nōj yuwa bannārak songsoēm kān ‘ān* [Activities for Young Librarians encourage reading]. Retrieved from <https://www.yuwawittaya.ac.th/post>